

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžf/64/2014
Identifikačné číslo spisu:	7012201283
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7012201283.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: NAFT - SM Gastro Slovakia s.r.o., so sídlom Veľká Bara č. 45, IČO: 36 196 029 proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1020505/1/1138955/2012 zo dňa 28. augusta 2012, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/204/2012-47 zo dňa 3. júna 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/204/2012-47 zo dňa 3. júna 2014, p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 7S/204/2012-47 zo dňa 3. júna 2014 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko žalobca dôvodnosť oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle ustanovenia § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) nepreukázal. V odôvodnení uviedol, že po tom, ako po márnom uplynutí lehoty ustanovenej vo výzve na zaplatenie doplatku súdneho poplatku splatného podaním žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu orgánu verejnej správy, nebol súdny poplatok žalobcom uhradený, krajský súd uznesením č. k. 7S/204/2012-23 z 29. mája 2013 konanie zastavil. Proti uvedenému uzneseniu podal žalobca odvolanie spolu s návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov. Krajský súd poukázal na to, že žalobca 4. novembra 2013 doručil krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré však nevyplnil ani v jednom z piatich bodov. Krajskému súdu tiež boli predložené daňové priznania k dani z pridanej hodnoty sporadicky za niektoré zdaňovacie obdobia rokov 2010-2013. Krajský súd uviedol, že vychádzajúc z ustanovenia § 138 ods. 1 OSP ako aj zo zásady rovnosti účastníkov konania deklarovanej ESLP, zákon

nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými a oprávnenosť žiadosti sa hodnotí z hľadiska splnenia zákonných podmienok, pričom sa vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom. Krajský súd zdôraznil, že je výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch dostatočnej preukázal. Listinné dôkazy, ktoré za týmto účelom žalobca predložil, vôbec nepreukazujú jeho súčasnú finančnú situáciu a súd ich preto nemôže brať do úvahy. Krajský súd tiež poukázal na skutočnosť, že vzhľadom na majetok žalobcu spočívajúci v jeho základnom imaní s rozsahom splatenia 6 000 eur, súdny poplatok, ktorý mal v konaní zaplatiť, nepredstavuje takú vysokú sumu, ktorú by nebol schopný uhradiť.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie a žiadal, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu. Poukázal na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. G. H., ktoré sú účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych konaní, predmetom ktorých je preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí daňových orgánov, čo tieto spoločnosti finančne zaťažuje. Uviedol tiež, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. G. H. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. G. H. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie vecí zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu neviny), spoločnosti spojené s p. G. H. nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobca nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohol voľne disponovať. Taktiež žalobca nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať. Žalobca nesúhlasil s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobcovi (cez pomery žalobcu obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t. j. pomery žalobcu oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú.

Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobcovi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou, pričom toto právo je zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Aj keď výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, pre žalobcu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, nakoľko spoločnosti personálne spojené s p. G. H. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca je podnikateľom, a že by tým došlo k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal), nemá oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo/129/2008 z 30. júla 2009, v zmysle ktorého: „Ustanovenie § 138 ods. 1 OSP oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi." Žalobca tiež poukázal na uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedol žalobca. Žalobca taktiež nesúhlasil s tvrdením krajského súdu, že nepreukázal ním tvrdené skutočnosti. Krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. G. H. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o

množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. G. H.). Okrem toho súd nevyzval žalobcu na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonával žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobcu, čo žalobca považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde 6. novembra 2012 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 10250505/1/1138955/2012 zo dňa 28. augusta 2012, ktorým žalovaný potvrdil dodatočný platobný výmer Daňového úradu Košice č. 738/230/33272/11/Bac z 12. decembra 2011, ktorým nebol žalobcovi priznaný nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie august 2010. Keďže žalobca nezaplatil súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ho výzvou doručenou právnomu zástupcovi žalobcu dňa 28. novembra 2012 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok za žalobu v sume 70 eur podľa položky č. 10 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“). Po márnom uplynutí stanovenej lehoty, v ktorej žalobca súdny poplatok nezaplatil, Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 7S/204/2012-14 z 18. decembra 2012 konanie zastavil. V odvolacej lehote žalobca zaplatil na účet súdu sumu 66 eur, preto krajský súd zrušil citované uznesenie o zastavení konania a žalobcu vyzval na doplatok súdneho poplatku vo výške 4 eur. Po tom, ako žalobca v stanovenej lehote doplatok súdneho poplatku neuhradil, krajský súd uznesením č. k. 7S/204/2012-23 z 29. mája 2013 konanie zastavil.

Proti uvedenému uzneseniu podal žalobca odvolanie spolu s návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov, v ktorom uviedol, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. G. H., ktoré sú účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych konaní, predmetom ktorých je preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí daňových orgánov. Uviedol tiež, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. G. H. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. G. H. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu neviny), spoločnosti spojené s p. G. H. nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobca nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohol voľne disponovať. Taktiež žalobca nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné spňažiť a s ktorým môže disponovať.

Krajský súd vyzval žalobcu, aby svoju žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov doplnil o riadne a kompletne vyplnené Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (právnická osoba), ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ako aj o všetky doklady k nemu príslušné. Žalobca dňa 4. novembra 2013 doručil súdu Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, v ktorom vyplnil iba svoje identifikačné údaje. Zároveň predložil súdu fotokópie výpisov z účtu žalobcu v peňažnom ústave ČSOB za obdobie december 2010 a január 2011, fotokópie potvrdení o podaní daňových priznaní k dani z pridanej hodnoty a fotokópie daňových priznaní na daň z pridanej hodnoty za niektoré zdaňovacie obdobia rokov 2010 - 2013.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od

súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonnodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod., pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zjavné, že krajský súd nepovažoval za rozhodnú skutočnosť, že žalobca je podnikateľským subjektom, a už vôbec túto nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho,

čo uviedli účastníci.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil.

Keďže žalobca nevyplnil riadne tlačivo (ktoré malo dokladovať jeho pomery na účely oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 a 2 OSP) a nepreukázal svoje tvrdenia o nepriaznivej finančnej situácii, krajský súd, logicky, nemohol priznať žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Najvyšší súd uvádza, že nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých sú účastníkmi právnické osoby personálne prepojené s p. G. H.. Pre rozhodnutie o žiadosti žalobcu nie sú podstatné majetkové pomery iných subjektov, ale majetkové pomery žalobcu. Odvolací súd zdôrazňuje, že účastníkom „desiatok (až stovák) súdnych konaní“, na ktoré poukazuje žalobca, nie je jedna fyzická osoba, G. H., ale sú to rôzne, samostatné obchodné spoločnosti, z ktorých každá podniká vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a vlastní samostatný majetok. Je preto irelevantné odvolávať sa zo strany žalobcu na súdne konania (a poplatkovú povinnosť s nimi spojenú), v ktorých sú účastníkmi konania iné právnické osoby, a nie osoba žalobcu.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol vecne správne a v súlade so zákonom a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdnych poplatkov maximálne rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.